ҒАЛЛА ЎРИМИНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗАЙЛИК

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 121 (4580).

21 ИЮНЬ ЧОРШАНБА 1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

● Ўрим-йиғимни 15-20 иш кунида тамомлайлик. ● *Барча агрегатлар тўла ва унумли ишласин.* ● Илғор хўжаликларнинг ўрим-йиғимни қисқа муддатларда ўтказиш ташаббусига қўшилайлик.

ЎРИМНИ 10-12 ИШ КУНИДА ТАМОМЛАЙМИЗ

Бу йил баҳор ўлкамизга анча кеч келди. Шу сабабли бепоён баҳорикор ерларимизда ғалла одатдагига қараганда анча кеч етилиб пишмоқда.

Лекин шунга қарамай ғаллазорларимизда доннинг чўғи ёмон эмас. Агар биз ўрим-йиғимни ҳамма ерда ҳам тез ва уюшқоқлик билан ўтказсак, нобудгарчиликка йўл қўймасак, планнигина эмас, мажбуриятни ҳам ортиғи билан бажаришимиз мумкин. Шуни ҳисобга олган совхозимизнинг ғаллакорлари ўрим-йиғимга ҳар қачонгидан ҳам пухта ҳозирлик кўриб қўйишди. Мавжуд учта комбайн муддатидан олдин сифатли ремонтдан чиқарилди, ўримга шай. Бизнинг асосий мақсадимиз ғалла ўримини 10—12 иш кунида тамомлашга қаратилган. Шуни ҳисобга олиб, ўрим-йиғимни икки сменада ташкил қиламиз. Комбайнларни тажрибали тракторчилардан Анатолий Шаталин, Марат Мустақимов, Борис Актямов ўртоқлар бошқаришади. Улар ҳар йилгидек бу йил ҳам ўзлари комбайнларини ремонтдан чиқаришди.

Биз комбайнчилар билан гаплашдик. Улар ўз зиммаларига юксак мажбурият олган ҳолда ишлашга сўз бердилар. Бир сменада камида беш гектардаги ғаллани ўриб янчамиз дейишмоқда.

Совхоз маъмурияти ғалла ўримида қатнашадиган кишиларнинг маданий ҳордиқ чиқариб, унумли ишлашлари учун барча қулайликларни яратиб беради. Илғор комбайнчилар рағбатлантирилади. Шунингдек иш бошида уч маҳал иссиқ овқат ташкил қилинади. Чой узилмайди. Дам олиб ҳордиқ чиқарадиган қизил бурчак намунали ҳолга келтирилади. Унда радиоприёмник ишлаб туради. Газета-журналларнинг янги сонлари келтирилади. Шунингдек кичик кутубхонача ҳам ташкил этамиз. Агитаторлар кундалик ишларининг якунларини айтиб, илғорлар тажрибасини оммалаштирадилар.

Биз комбайнларга техника хизмати кўрсатишни ҳам тубдан яхшилаймиз. Кўчма устахона доимо комбайнчиларнинг хизматида бўлади.

Шуни ҳам айтиш керакки, бригадамиз ишчилари мўл ҳосил етиштириш йўлида қишин-ёзин ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишди. Кузда экилган ғалла майдонларига маданий ўғит берилди. Бу эса ҳосилдорликни оширишда катта роль ўйнайди. Ўтган йили биз ҳар гектар ердан саккиз центнердан хирмон кўтарган эдик. Бу йил баҳорикор ерлардан 12 центнердан дон топширишга аҳд қилдик. СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ мусобақасида актив қатнашаётган ғаллакорлар ўрим-йиғимда ва давлатга ғалла топширишда фаол қатнашиб, зиммаларига олган мажбуриятни 10—12 иш кунида бажарадилар.

Биз ўрим-йиғим ғоят даражада масъулиятли иш эканлигини чуқур ҳис этамиз. Шунинг учун ўрим агрегатларидан самарали фойдаланамиз. Ғалла янчиш ва уни машиналарга ортиб тайёрлов пунктларига жўнатишда узилишларга йўл қўймаймиз. Ҳар бир грамм ғаллани кўз қорачиғидек сақлаб, пешма-пеш давлатга топширамиз.

И. САЙФИДДИНОВ,
1-«Пискент» совхози ғаллачилик бригадасининг бошлиғи.

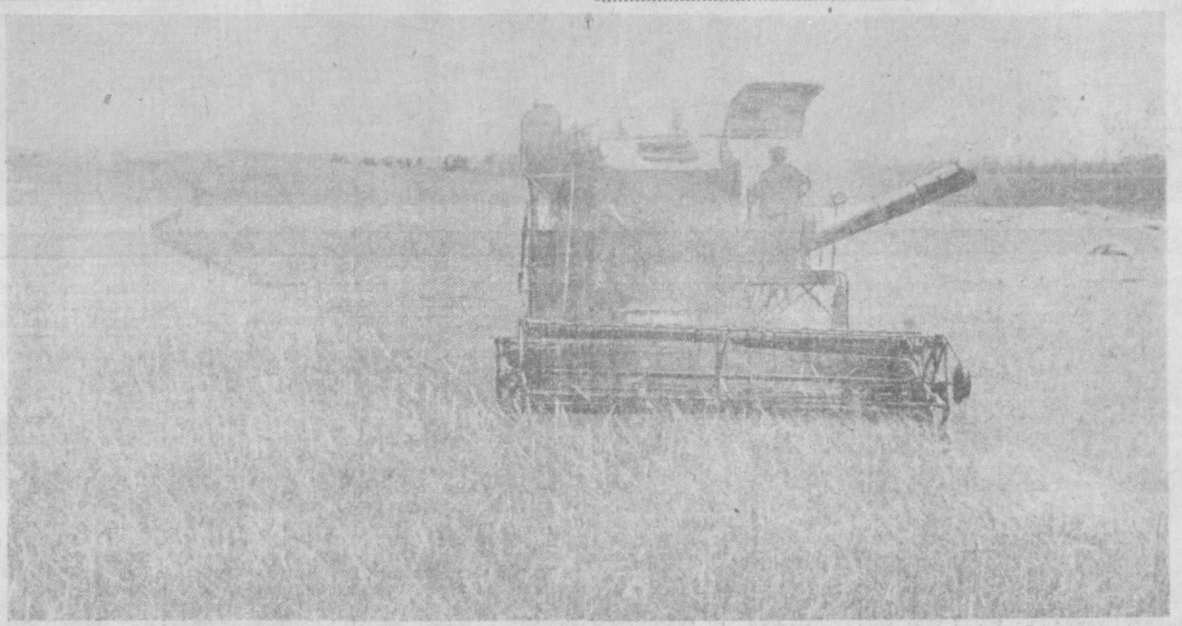

ҒАЛЛА ЎРИМИГА ШАЙ

ТУЙТЕПА, («Тошкент ҳақиқати мухбиридан). Ўрта Чирчиқда Акмал Икромов номли колхоз йирик ғаллакор хўжаликлардан биридир. Колхознинг 1000 гектар ғаллазори бор. Тракторчилар ҳар бир кундан самарали фойдаланиб, ўрим-йиғимга тайёргарлик кўришяпти. Қисқа вақт ичида 4 комбайн ремонтдан чиқарилди. Шунингдек сортларга ажратадиган, донни тозалайдиган машиналар, ортадиган транспортерлар ҳам, тахт қилиб қўйилди. Ёнғинга қарши кураш ишлари яхши ташкил этилган.

Бу йил колхознинг баҳорикор ерларида дон мўл. Ғаллакорлар ҳар гектар ердан пландаги 7 ўрнига 9 центнердан ҳосил топширишга сўз беришган. Турсунбой Хайитбоев, Асхат Жиганшин каби комбайнчилар мавсумда 360—400 гектар ердаги ғаллани ўриб, янчишга сўз беришган. Колхозчилар ўрим-йиғимни қисқа вақтда ўтказиб дастлабки ҳосилни давлатга сотишга аҳд қилишди.

● ОҲАНГАРОН районининг баҳорикор ерларида экилган ғалладан мўл ҳосил олиш кўзда тутилмоқда. Ҳар бир совхоз ишчиси фидокорона меҳнат қилиб ўрим-йиғимни 10—12 иш кунида тамомлашга ҳаракат қилмоқда. «Тошкент» от заводи далаларида ҳам мўл ғалла етиштирилди. Ишчилар бу йил анча кўп буғдой, арпа етиштириб беришади. Ўртоқ Эшмирза Мадалиев бошлиқ бригаданинг ғаллазорида арпа етилиб пишди. Кеча комбайнчилар ўримга тушдилар. Ғаллакорлар ишни икки сменада ташкил қилишга ҳаракат қилмоқдалар. Суратда: комбайнчи ўртоқ И. Алексеенко ғаллазорда.

А. Абалян фотоси.

КОЛХОЗ БИНОКОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

20 июнда Тошкентда «Узколхозстрой» колхозлараро бинокорлик ташкилотлари ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда ишлаб чиқариш илғорлари, инженер-техник ходимлар, область ва район партия комитетларининг секретарлари, область ва район ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, республика министрликлари ҳамда идораларининг вакиллари қатнашди.

Республикада хутор системасини тугатиш, ва капитал қурилиш ишларини тубдан яхшилаш тадбирлари тўғрисида, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорини бажариш соҳасида колхозлараро қурилиш ташкилотлари коллективларининг вазифалари тўғрисида «Узколхозстрой» бирлашмасининг раиси С. А. Омеров доклад қилди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. Габриельянц қатнашди. **(УзТАГ).**

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ДАҒАЛ ХАШАК ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 16 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — топшириққа нисбатан тонна ҳисобида, учинчи стун — топшириққа нисбатан процент ҳисобида.

Пискент	14000	43,3
Калинин	31000	39,82
Бўка	21000	35,43
Оққўрғон	38000	34,84
Янгийўл	41000	34,6
Оҳангарон	37000	31,4
Оржоникидзе	18000	31,9
Юқори Чирчиқ	45000	31,1
Ўрта Чирчиқ	22000	27,5
Бўстонлиқ	34000	23,8
Бекобод	23000	20,0
Область бўйича	324000	31,9

ПАРТИЯ, ХАЛҚ ИШИГА ХИЗМАТ ҚИЛАЙЛИК

БУТУНИТТИФОҚ „БИЛИМ“ ЖАМИЯТИНИНГ VI СЪЕЗДИ

Жамиятнинг 1200 дан ортиқ аъзоси сўнгги тўрт йил ичида қилинган ишларни якунлаганн, КПСС XXIV съезди қўйган вазифаларни муҳокама қилгани, СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик тажрибаларини баҳам кўргани Москвага Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг VI съездига келдилар.

Съезд 20 июнь куни Катта Кремль саройида иш бошлади. Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениесининг раиси академик И. И. Артоболевский съездни очди. Йиғилиш аҳли В. В. Гришин, М. А. Суслов, П. Н. Демичев ўртоқларни самимий кутиб олди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросидан иборат составдаги Фахрий Президиум гулдурос қарсаклар остида сайланади.

Шундан сўнг съезд президиуми ва ишчи органлари сайланади. Съездда қардош социалистик мамлакатлар илмий-оқартув ташкилотларининг вакиллари ҳам бор. Йиғилиш аҳли уларни самимий табриклайди.

Съезд делегатлари ва меҳмонлари самимий кутиб олган КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. А. Сусловга сўз берилади.

Ўртоқ М. А. Суслов Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан съезд делегатларини ва улар орқали жамиятнинг барча аъзоларини Бутуниттифоқ «Билим» жамияти юксак мукофот—Ленин ордени билан мукофотланиши муносабати билан самимий табриклади.

«Билим» жамияти ўзининг VI съездигача эришган якунлар,—деди у, бу жамият партиянинг ички ва ташқи сиёсатини тушунтириб беришга, фан ва маданият ютуқларини пропаганда қилишга, омманинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини янада ошириш ишига салмоқли ҳисса қўшаётганлигини исбот этади.

КПСС Марказий Комитетининг съезд номига йўллаган табрикномасида таъкидлаб ўтилганидек, «Билим» жамияти меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда партиянинг ишончли ёрдамчисидир.

Сизнинг съездингиз, деб давом қилди ўртоқ М. А. Суслов, шонли бир пайтда, мамлакатимизнинг меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида XXIV съезднинг тарихий қарорларини собит қадамлик ва қунт билан амалга ошираётган, ССР Иттифоқи ташкил этилган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ҳозирлик кўраётган шонли бир пайтда ўтмоқда.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ташқи сиёсати ҳамиша халқимизнинг тинч меҳнат қилиши учун шарт-шароит яратиб беришга, социализмни, халқлар озодлигини ва умумий тинчликни ҳимоя қилишга қаратилган Совет Иттифоқи куч-қудратининг ўсиб бораётганлиги, ўртоқ Л. И. Брежнев партия XXIV съездида Марказий Комитет номидан қилган ҳисобот докладида илгари сурган тинчлик программасини амалга ошириш соҳасидаги актив ташқи сиёсий фаолиятимиз халқаро майдондаги ижобий силжишларда катта роль ўйнади. Биз халқаро вазият умуман яхшиланди, Ватанимизнинг ва жаҳон социалистик ҳамдўстлигининг мавқелари мустаҳкамланди деб тўла асос билан айта оламиз. КПСС Марказий Комитетининг май Пленумида уқтириб ўтилганидек, умумий тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун қулайроқ шарт-шароит вужудга келди.

Аммо Ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун ҳали узоқ вақт ва қаттиқ кураш олиб бориш керак.

Ҳозирги вақтда барча ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг партия сиёсатини амалга ошириш учун онгли курашчилар, коммунизмнинг актив бинокорлари бўлишига эришиш, ўзларининг қобилиятлари ва ижодий ташаббусларини тўла-тўкис рўёбга чиқаришга эришиш ҳар қачонгидан кўра муҳимдир, деб таъкидлади ўртоқ М. А. Суслов. «Билим» жамиятининг фаолияти ана шу кўп қиррали ва мураккаб вазифани ҳал этишда муҳим роль ўйнайди ва бундан буён ҳам муҳим роль ўйнайверади.

Бу йил Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилган куннинг 50 йиллиги нишонланади, деб давом қилди ўртоқ М. А. Суслов. Жаҳонда биринчи кўп миллатли социалистик давлатнинг ярим асрлик юбилейи сиёсий жиҳатдан ғоят муҳим, халқаро майдонда жуда катта аҳамиятга молик бўлган воқеадир. Ана шу шонли санага ҳозирлик кўришдан ғоявий-тарбиявий ва оммавий-сиёсий ишни янада яхши йўлга қўйиш учун фойдаланиш зарур.

«Билим» жамияти ўзининг ҳамма ишини ҳаёт билан, коммунистик қурилиш практикаси билан янада маҳкам боғлаб олиб боришига, янги кишини тарбиялашда, КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга оширишда партияга тағин ҳам актив ёрдам беришига аминмиз.

Ўртоқ М. А. Суслов ҳозир бўлганларнинг гулдурос қарсаклари остида Бутуниттифоқ «Билим» жамияти байроғига Ленин орденини тақиб қўйди.

«Билим» жамияти правлениесининг раиси академик И. И. Артоболевский ҳисобот доклади қилди.

У Бутуниттифоқ «Билим» жамияти сиёсий ва илмий билимларни пропаганда қилишдаги катта хизматлари, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш борасидаги актив иши учун ватанининг юксак мукофоти — Ленин орденига сазовор бўлганлиги учун съезд делегатлари, жамиятнинг барча аъзолари номидан КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, Совет ҳукуматига сидқидилдан миннатдорчилик изҳор қилди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг съездимизга табрикномасида, ўртоқ М. А. Суслов нутқида билим пропагандистлари кўп минг кишилик армиясининг фаолиятига юксак баҳо берилди, коммунизм қурилиши ҳозирги босқичида жамиятнинг амалий вазифалари ҳар томонлама кўрсатиб берилди.

Сўнгра нотиқ меҳнаткашлар кенг оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш—ҳар томонлама баркамол кишилар тарбиялаш соҳасидаги ишларнинг негизидир, деди.

Бугун съездимизнинг юксак минбаридан туриб айтамизки, деди И. И. Артоболевский, жамият аъзолари, барча совет зиёлилари, партия Марказий Комитети май Пленумининг қарорларини, партия XXIV съезди ишлаб чиққан ташқи сиёсий йўлни совет халқи, бутун дунёда тинчлик иши манфаатларини кўзлаб сабот-матонат билан амалга ошираётган КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий Бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳормас-толмас изчил фаолиятини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар ва маъқулламоқдалар.

Пировардида И. И. Артоболевский КПСС Марказий Комитетини ишонтириб айтдики, Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг аъзолари ўзларининг бор куч-қувват, ғайрат ва тажрибаларини КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга оширишга сарфлайдилар. Улар бундан буён ҳам марксизм-ленинизм ўлмас ғояларини юксак бурчларини ҳис этган ҳолда оммага сингдираверадилар, халқни илмий билим билан қуроллантираверадилар, коммунизмнинг онгли бунёдкорларини тарбиялайверадилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

БУТУНИТТИФОҚ «БИЛИМ» ЖАМИЯТИНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Сиёсий ва илмий билимларни пропаганда қилишдаги катта хизматлари, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги актив иши учун **Бутуниттифоқ «Билим» жамияти Ленин** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1972 йил 19 июнь.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш йиллик планини муддатидан илгари бажарганликлари учун область **«Ҳурмат тахтаси»**га ёзилдилар.

Юқори Чирчиқ райони. (Район партия комитетининг биринчи секретари **И. Ладушкин**, район ижроия комитетининг раиси **Э. Икромов**, район комсомол комитетининг секретари **С. Арзиматов**, бош пилла қуритиш директори **Б. Улуғхўжаев**, катта агроном **А. Жўраев**).

Калинин райони. (Район партия комитетининг биринчи секретари **М. Камолов**, район ижроия комитетининг раиси **Б. Тошхўжаев**, район комсомол комитетининг секетари **Х. Ҳамидов**, бош пилла қуритиш директори **В. Комилов**, катта агроном **Х. Фозилов**).

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ БЎЙИЧА

«Ленинобод» колхози (раиси **К. Эгамбердиев, партия** ташкилотининг секретари **Б. Субонов**, комсомол ташкилотининг секретари **А. Маҳмудов**, пиллачилик бригадири **А. Ҳайдаров**), пландаги 7010 килограмм ўрнига давлатга 8108 килограмм пилла сотиб, планни 115,7 процент бажарган.

«Озод» колхози (раиси **Х. Алишев**, партия ташкилотининг секретари **И. Қосимов**, комсомол ташкилотининг секретари **М. Жуманов**, пиллачилик бригадири **Н. Миржалолов**), пландаги 6830 килограмм ўрнига давлатга 9036 килограмм пилла сотиб, планни 132,3 процент бажарган.

«Заря коммунизма» колхози (раиси **В. Хан**, партия ташкилотининг секретари **Қ. Першиев**, пиллачилик агрономи **Ан Се-Нам**, пиллачилик бригадири **И. Муродов**) пландаги 5020 килограмм ўрнига давлатга 6604 килограмм пилла сотиб, планни 131,6 процент бажарган.

Киров номли колхоз (раиси **Н. Коржаулов**, партия **ташкилотининг** секретари **А. Ф. Комлева**, комсомол ташкилотининг секретари **Ж. Найманов**, пиллачилик бригадири **А. Абдураҳмонов**) пландаги 4260 килограмм ўрнига, давлатга 5230 килограмм пилла сотиб, планни 122,8 процент бажарган.

Димитров номли колхоз (раиси **А. Ким**, партия ташкилотининг секретари **Л. Пак**, комсомол ташкилотининг секретари **Г. Пак**, пиллачилик бригадири **К. Бойбўтаев**), хўжалик давлатга 9368 килограмм пилла топшириб, планини 122,5 процент адо этган.

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

ОБЛАСТИМИЗ саноат корхоналарида бешйиллик планни муддатидан олдин бажариш учун кураш кенг қулоч ёйган. Тошкент трактор заводи коллективи ҳам бу ватанпарварлик ҳаракатига қўшилган. Айниқса, корхонанинг 26-цех ишчилари меҳнатда бошқаларга ўрнак кўрсатмоқдалар. Ахил коллектив СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, смена топшириқларини 110—120 процентга етказиб адо этмоқда.

Суратда: цехнинг пешқадам ишчилари (чапдан) А. Филатов, Г. Шалаев, В. Чурочкин ҳамда Г. Дукшин ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. ТУРАЕВ фотоси.

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Юқори Чирчиқ районидаги умумтаълим мактаблари бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда район партия комитети бўлим мудири А. Мақсудов «СССР 50 йиллигига тайёргарликнинг бориши ва мактаб партия ташкилотлари олдида турган вазифалар ҳақида» доклад қилди.

Шундан сўнг семинар-кенгаш қатнашчиларига партия йиғилишларини ўтказиш практикаси, қабул қилинган қарорлар ижроси, партия ҳужжатларини расмийлаштиришга оид фойдали маслаҳатлар берилди. Семинар-кенгаш ишига район партия комитетининг секретари И. Султонова якун ясади.

Бўлиб ўтган пропагандистлар семинарида ҳам бундан буён бажарилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб олинди. Семинар давомида пропагандистлар ўз суҳбатлари учун зарур бўладиган энг сўнгги янгиликлар билан танишдилар. Пировардида район партия комитети сиёсий маориф уйи мудири И. Азизов партия маорифи системаси ўқув йилини намунали якунлашда пропагандистларнинг вазифалари ҳақида доклад қилди.

ОЛТИНТОПАРЛАР МАЖБУРИЯТИ

Шарқий қурама геология-разведка экспедициясининг меҳнаткашлари ўтган қишнинг қийин шароитларига қарамай, тўққизинчи беш йиллик иккинчи йилининг биринчи квартали планини муддатидан олдин бажардилар. Қизилолмасой кони геологлари, таркибида кўп олтин бўлган рудани топишди. Бу нарса фақат биринчи ва иккинчи квартал планларини муддатидан олдин бажаришгагина эмас, балки йиллик планни ҳам муддатидан олдин адо этишга имконият туғдирмоқда.

Ҳозирги кунда Қурама тоғларининг бошқа зоналарида ҳам олтин конларини қидирув ишлари жадал олиб борилпти. Экспедиция геологлари Кўчбулоқ ва Қизилолмасой конларини яна ҳам синчковлик билан разведка қилишмоқда.

— Беш йилликнинг иккинчи йили юксак мажбуриятларини албатта муддатидан олдин бажарамиз,— дейди Шарқий Қурама геология-разведка экспедициясининг бошлиғи Э. Ҳабибов.

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА БАҒИШЛАБ

Тошкентдаги округ офицерлар уйида СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган суҳбатлар ўтказила бошланди. Жангчилар кўп миллатли Совет давлатини ташкил этиш ленинча принциплари тўғрисида лекция тингладилар. Офицерлар уйида «В. И. Ленин совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми тўғриси»да деган мавзуда ҳам лекция ўқилади.

Солдат ва офицерлар учун кино кечалари ўтказилади. бу кино кечаларда қардош иттифоқдош республикаларнинг ҳаёти билан таништирилади. Биринчи кеча «Оқ олтин» республикаси деган мавзуда ўтказилди. Ватан ҳимоячилари бу кечада Ўзбекистонда пахтачиликнинг ривожланиши билан танишдилар. «Бузилмас иттифоқ», «Жонажон мамлакат бўйлаб», «Доим шай бўлиб турамиз» деган мавзулардаги кино кечалар тайёрланмоқда.

(ЎзТАГ).

СССР 50 йил ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ — КПСС БАЙРОҒИ

Совет кишиларини социалистик интернационализм руҳида, СССР халқлари дўстлиги ва барча мамлакатлар халқлари билан қардошларча ҳамкорлик руҳида тарбиялашни кучайтириш КПСС XXIV съезди илгари сурган энг муҳим вазифалардан биридир. Интернационал тарбия коммунизм қуришда мамлакатимиз халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш, барча миллат ва элатлар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириб, одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи жипслигини янада мустаҳкамлаш ва унинг социалистик мамлакатлар меҳнаткашлари, халқаро революцион ва миллий-озодлик ҳаракати олдидаги ўз интернационал бурчини муваффақиятли бажаришга ёрдам беради. «Интернационалистик руҳда тарбиялаш, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг «СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёрлик тўғрисида»ги қарорида, — барча партия, совет, хўжалик, маданият ва жамоат ташкилотларининг, марказдаги ва жойлардаги, ҳар бир республика, ўлка, областдаги ҳар бир коллективдаги ҳамма кадрларимизнинг энг асосий вазифаларидан бири бўлиб турибди».

Пролетар интернационализми ғояси биринчи бўлиб, илмий коммунизм асосчилари К. Маркс ва Ф. Энгельс томонидан илгари сурилган ва илмий жиҳатдан асослаб берилган эди. «Коммунистик партия манифести»да баралла янграб, жаҳон пролетариатининг эътиборини ўзига тортган: «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» — деган жанговар чақириқ бу ғоянинг ёрқин ифодаси бўлди. Маркс ва Энгельс яшаган даврдаёқ интернационализм принципи аста-секин турли мамлакатлар онгли ишчиларининг уюшқоқлик билан ҳаракат қилишининг муҳим принципи бўлиб қолган эди.

Маркс ва Энгельс ишчилар синфининг буржуазияга қарши социализм ғалабаси учун курашида интернационализмнинг аҳамиятини кўрсатиб бериб, пролетар партиясининг ишчилар синфини интернационализм руҳида тарбиялаш соҳасидаги вазифаларини белгиладилар.

В. И. Лениннинг халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати арбобларининг асарларида, марксчи-ленинчи партиялар кенгашларининг ҳужжатларида интернационализм ғояси янада ривожлантирилди. В. И. Ленин ҳар бир мамлакатда ишчилар синфининг кураши фақат миллий аҳамиятгагина эга бўлиб қолмай, балки халқаро аҳамиятга ҳам эга эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтган эди.

Лениннинг бу кўрсатмаларига амал қилган большевиклар партияси ташкил топган биринчи кунданоқ ўз фаолиятини ишчилар синфининг барча эксплуатация қилинувчи омма билан иттифоқи принципи асосида олиб бора бошлади.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин умумий синфий душман бўлган капитализмга қарши, меҳнаткашларнинг ҳамма отрядларининг бирлиги учун ҳормай-толмай курашган, ишончи комил, изчил интернационалист эди. У, шовинизм, миллатчилик, ирқчилик ва мустамлакачиликка қарши муросасиз кураш олиб борди, миллий зулмни тугатишни социализм ғалабаси билан боғлагани ҳолда халқларнинг тенглиги ва дўстлиги ғоясини зўр эҳтирос билан илгари сурди ва капитализм даврида миллий сиёсий зулмни ва умуман ҳар қандай зулмни йўқотиш мумкин эмаслигини, бунинг учун социалистик революцияни амалга ошириш зарурлигини илмий асосда кўрсатиб берди.

Дарҳақиқат, Улуғ Октябрь Социалистик революциянинг ғалабаси мамлакатимиз халқларига озодлик ва социал тараққиётга олиб борувчи катта йўлни очиб берди. Кўп миллатли Россия шароитида большевиклар амалга оширган ишчилар синфи ва турли халқлар меҳнаткашларининг иттифоқи ва ҳамкорлиги Улуғ Октябрь ғалабасини таъминлаган энг муҳим омил бўлди. Революция ғалаба қозонгач, пролетар интернационализми ғояларига амал қилган Коммунистик партия янги типдаги кўп миллатли давлат барпо этиш ишига бошчилик қилди. Бу давлат халқларнинг тенглиги ва суверенлиги, миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи ҳамда миллий ва диний имтиёзлар ва чеклашларни бекор қилиш, оз сонли миллатларнинг эркин ривожланиши принципларига асослангандир. СССРнинг ташкил этилиши билан бу иттифоқда пролетар интернационализми принципи — ҳамма миллат ва элатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва дўстлиги, қардошларча бирдамлиги принципи ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Коммунистик партия раҳбарлигида Совет Иттифоқининг ҳамма халқлари ҳар қандай қийинчиликларни енгган ҳолда ягона Иттифоқ давлати доирасида социализм ғалабасига эришдилар ва ана шу қардошлик оиласида коммунизм қуриш йўлига ўтдилар. Бепоён мамлакатимиз тупроғида яшовчи кўпгина халқлар социализм шароитида асрлар давомида босиб ўтилиши лозим бўлган иқтисодий ва маданий тараққиёт йўлини бир неча 10 йил давомида босиб ўтдилар. Ривожланган мамлакатлар пролетариатининг ёрдами билан революцияга қадар тараққиётнинг капитализмгача бўлган босқичларида турган халқлар капитализмни четлаб, тўғридан-тўғри социализмга ўтиши мумкинлиги ҳақидаги В. И. Ленин башорати тўла рўёбга чиқди.

Ҳозир Совет Иттифоқида 110 дан ортиқ миллат ва элат яшайди, меҳнат қилади. Ҳар бир миллат, кичик ёки катта бўлишидан қатъий назар, бошқа миллатлар билан биргаликда, сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида баравар иштирок этмоқда.

Мамлакатимиз халқларининг Коммунистик партия раҳбарлигида ҳормай-толмай қилган ижодий меҳнати туфайли барча совет республикаларида юксак даражада ривожланган индустрия, замонавий техника билан қуролланган йирик қишлоқ хўжалиги барпо қилинди, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданияти янада гуллаб-яшнамоқда. Кўп сонли зиёли кадрлар самарали меҳнат қилмоқдалар.

Коммунистик партия мамлакатимиз халқларининг дўстлигини таъминлади ва мустаҳкамлади, бу дўстликни совет жамияти тараққиётининг ҳаракатлантирувчи кучларидан бирига айлантирди. Агар чор Россияси «халқлар турмаси» деб аталган бўлса, Совет Иттифоқи халқларнинг қардошлик оиласи, миллатлар дўстлиги ва равнақи мамлакати бўлиб қолди.

Мамлакатимизда яшовчи халқлар моддий ва маънавий кучларининг гуллаб-яшнаганлиги мамлакатимизда интернационализм ғоялари тантанасининг ёрқин ифодасидир. Совет ҳақимияти йилларида ўтмишда сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан қолоқ бўлган ўзбек халқи қардош халқлар оиласида жуда катта муваффақиятларни қўлга киритди. Ўзбеклар диёрида қудратли замонавий индустрия барпо қилинди. Республикада юздан ортиқ саноат тармоқлари, жумладан электр энергетика, машинасозлик, химия, газ, металлургия, олтин қазиш, қурилиш материаллари саноати, енгил, озиқ-овқат саноати жадал ривожланмоқда. Ўзбекистонда фақат йирик завод ва фабрикалардан бир минг икки юзтаси ишлаб турибди.

Фақат кейинги йилларнинг ўзида Олтинтопган конметаллургия ва Навоий химия комбинатлари, Фарғонадаги азотли ўғитлар ва фуран бирикмалари заводлари, Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати, Тошкент, Ангрен, Навоий, Тахиатош иссиқлик электр станциялари, жаҳонда энг йирик олтин қазиш конметаллургия комплекси ва бошқа корхоналар қад кўтарди.

Ленинча кооператив планни турмушга татбиқ қилиш натижасида Совет Ўзбекистони йирик қишлоқ хўжалик ўлкасига айланди. Республикада мингдан ортиқ колхоз ва 300 дан ортиқ совхоз бўлиб, улар юксак механизациялашган хўжаликлардир.

Ўзбекистон — мамлакатнинг асосий пахта базасидир. У Совет Иттифоқида етиштирилаётган пахта хомашёсининг 70 процентини етказиб бермоқда. 1971 йилда республика 4 миллион 510 минг тонна пахта етиштирди.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари ҳам мисли кўрилмаган суръатлар билан ривожланмоқда.

Ҳозир СССРда етиштирилаётган пилланинг ярмидан кўпини, қоракўл терининг 35 процентини, каноп толасининг 91 процентини, шолининг қарийб 25 процентини Ўзбекистон бермоқда.

Ўтмишда ялпи саводсизлик, нодонлик ва жаҳолат ўлкаси бўлган Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида юксак маданиятли, фани ва техникаси ривож топган республика бўлиб қолди. Республикада етти ёшдан катта аҳолининг ҳар учдан бири ўқимоқда. Ўзбекистон ҳар 10 минг киши ҳисобига олий ўқув юртлари студентларининг сони бўйича ҳамма капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди. Республика фанлар академияси институтларида ва бошқа илмий муассасаларда 18 минг илмий ходим иш олиб бормоқда.

Ҳозир Ўзбекистонда 5,5 мингдан зиёд оммавий кутубхона, қарийб 4 минг клуб муассасаси, деярли шунча миқдорда киноустановка, 22 театр, 8 та китоб нашриёти, 21 музей ишлаб турибди.

Ана шу барча муваффақиятлар — социалистик тузум афзалликлари ва Ўзбекистон меҳнаткашлари қаҳрамонона куч-ғайрати, фидокорона меҳнати меваларидир.

Бу ютуқлар партия ва ҳукуматимизнинг Совет республикаларининг ривожланиши учун қилаётган ғамхўрлигининг самарасидир. Бу ютуқларда социалистик миллатлар дўстлигининг буюк ҳаётбахш кучи, СССРдаги барча халқларнинг, аввало рус халқининг чинакам қардошларча ўзаро ёрдами мужассамлашгандир.

Социалистик қурилиш йилларида миллий муносабатларда асосий эътибор илғор миллатларнинг қолоқ миллатларга ёрдами орқали уларнинг иқтисодий ва маданий тараққиётининг бараварлашиб олишини таъминлашга қаратилган эди. Ривожланган социализм босқичига эришиб бўлингач, миллий муносабатларда миллатларнинг ўзаро ёрдами ва яқин ҳамкорлиги асосий жиҳат бўлиб қолди. Бунинг учун юксак даражада ривожланган экономика ва маданиятга эга бўлган ҳамма Совет республикаларида бутун имкониятлар мавжуддир.

Иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамланиб олган миллатларнинг дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари умуммамлакат социал тараққиётини тезлаштирувчи қудратли омил бўлиб, у ҳар бир республиканинг коммунизм қуришдан иборат умумий ишга қўшаётган ҳиссасининг ортиб боришига ҳам ёрдам бермоқда.

Иттифоқдош республикалар ўртасида ягона марказлашган давлат плани негизига қурилган ижтимоий меҳнат тақсимоти системаси мавжуд. Умумиттифоқ меҳнат тақсимоти барча совет миллатлари манфаатининг жипслашиб, чатишиб кетишини таъминлайди.

Социалистик меҳнат тақсимоти асосида Ўзбекистон бошқа республикалардан халқ хўжалигини янада юксалтириш, аҳолининг эҳтиёжларини қондириш учун зарур бўлган қора ва рангли металлар прокати, электр жиҳозлар ва металл қирқувчи станоклар, трактор ва автомобиллар, қурилиш ва йўл машиналари, химиявий моддалар ва ёғоч-тахта, ғалла ва қанд, гўшт ва ёғ, мебель ва тайёр кийимлар, маданий товарлар ва кўпгина бошқа маҳсулотлар олиб туради.

Ўзбекистон қардош мамлакатлар ва республикаларга кўп миқдорда пахта ва ипак, қоракўл тери ва жун, мева ва узум, қишлоқ хўжалиги ва тўқимачилик машиналари, химия корхоналари учун асбоб-ускуналар, экскаваторлар, кранлар, компрессорлар ва киноаппаратлар, дизеллар ва насослар, рангли металл, холодильниклар ва лак-бўёқ, хилма-хил газмоллар ва кўпгина бошқа маҳсулотлар жўнатиб туради.

Умумиттифоқ меҳнат тақсимотида Ўзбекистон зиммасига мамлакатни тобора кўп миқдорда пахта билан таъминлашдек шарафли вазифа юкланган. Пахта — ўзбек халқининг Совет Иттифоқидаги барча халқлар билан мустаҳкамланиб бораётган дўстлигининг моддий ифодаси, унинг энг биринчи интернационал бурчидир. Республикамиз меҳнаткашлари бу бурчни шараф билан адо этмоқдалар.

Социалистик миллатлар ҳамкорлиги маънавий соҳада ҳам самарали ривожланиб, қардош халқлар адабиёти ва санъати декадалари, ҳафталикларида, иттифоқдош республикаларнинг кинофестиваллари, тасвирий санъат асарлари кўргазмаларини алмашлаб туришда, артистлар ва бадиий коллективларнинг ўзаро гастролларида тўла намоён бўлмоқда.

Советлар мамлакати халқларининг йил сайин ўсиб бораётган бундай ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдами туфайли қардош халқлар экономикаси ва маданиятининг ялпи юксалишига эришилмоқда.

СССРдаги миллий муносабатлар ҳозирги вақтда миллатларнинг янада яқинлашуви ва тобора тўла бирлигига эришувини таъминламоқда.

СССРда шу маҳалгача тарихда мисли кўрилмаган интернационал бирлик — совет халқи таркиб топди. Синфлар ва социал группалар, миллатлар ва элатлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари совет халқи учун характерлидир. Бу бирлик миллий хусусиятларни ҳам, СССРдаги барча халқлар учун умумий бўлган хусусиятларни ҳам сақлаб қолишни тақозо этади.

Мамлакатимиздаги барча халқлар учун умумий бўлган кўп миллатли социалистик давлат бу бирликнинг негизидир. Ишлаб чиқариш қуроллари ва воситаларининг социалистик мулклиги, ягона халқ хўжалиги унинг иқтисодий, марксча-ленинча идеология эса ғоявий негизини ташкил этади. Ленинча миллий сиёсатнинг ғалабаси мамлакатимизда мустаҳкам ва динамик равишда таркиб топган кишилар бирлигининг вужудга келишида ҳам ўз ифодасини топди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бундай деган эди: «Кўп миллатли совет халқининг бирлиги олмосдек мустаҳкамдир. Олмос ранг-баранг товланиб тургани сингари халқимизнинг бирлиги ҳам уни ташкил этган миллатларнинг фазилатлари билан кўркамдир. Бу миллатларнинг ҳар бири бадавлат, тўлақонли, эркин ва бахтли ҳаёт кечирмоқда».

СССР халқлари ўзларининг барча муваффақиятлари учун коммунистик партиядан миннатдордирлар. Миллатларнинг манфаатларига чуқур диққат — эътибор билан қараш, уларнинг ҳар тарафлама равнақи ва яқинлашувига қаратилган тинимсиз куч ва ғайрат кўрсатиш, меҳнаткашларни пролетар интернационализми руҳида тарбиялаш — КПСС миллий сиёсатининг характерли белгиларидандир.

С. КАРИМОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти илмий коммунизм кафедрасининг катта ўқитувчиси.

Серқуёш РЕСПУБЛИКАМИЗДА

ЯНГИ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИН

БЕРУНИЙ. Берунийликлар янги универсал магазинини «Дўстлик» деб аташди. Бу магазин шаҳарнинг энг чиройли кўчаларидан бирида қурилди. Кенг бинода кўплаб хилма-хил моллар бор.

«Дўстлик» магазини Қорақалпоғистонда шу беш йиллик бошидан буён қурилган бирдан-бир универмаг эмас. Кегайли, Чимбой ва Нукус районларида ҳам янги универмаглар фойдаланишга топширилди.

ГАСТРОЛ БЕРГАНИ УЧ РЕСПУБЛИКАГА

СУРХОНДАРЁ область музикали драма театри Фарғона водийси бўйлаб гастроль сафарига жўнаб кетди. Термизлик артистлар уч республика шаҳарлари — Ленинобод, Жалолобод ва Фарғона саҳналарида ўзларининг энг яхши спектаклларини ҳамда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган катта концерт программасини кўрсатадилар.

ГУЛ БАЙРАМИ

УРГУТ райони марказида гул байрами ўтказилди. Шу кўрикда учинчи ўрта мактаб ва район коммунал хўжалиги бўлими мукофотланди.

Гул сайли мушоира билан тугади. Ургутлик шоирлар гуллар ва гулчи боғбонлар тўғрисидаги янги шеърларини ўқиб бердилар.

Гул байрами СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланганди.

ҲАР ХИЛ ЎТЛАРДАН СИЛОС

ГУЛИСТОН. Зомин районидаги хўжаликлар ҳар хил табиий ўтлардан силос тайёрлашга киришдилар. «Қизил чорвадор» совхозида барра ва шира-ли ўтларни ўриш ва силос бостириш учун комплекс механизациядан фойдаланилмоқда. Комплекс механизация ана шундай озуқа тайёрлаш тан-нархини бир ярим баравар пасайтиради. Зоминлик чорвадорлар қишгача ҳар хил табиий ўтлардан қарийб 2 минг тонна силос бостиришни режалаштирмоқдалар. Бу эса ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўпдир.

Фориш ва Жиззах районларидаги колхоз ва совхозлар ҳам ўтлардан силос бостиришга киришдилар. Механизаторлар Молгузар тоғ тизмаси этакларидаги ўтларни ўриб олмоқдалар.

(ЎзТАГ).

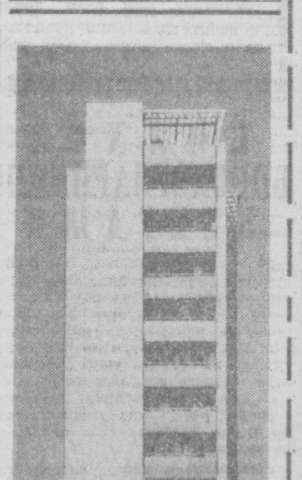

ТОШКЕНТИМИЗ кун сайин чирой очиб, гўзаллашиб бормоқда. Айниқса кейинги пайтларда бунёд этилаётган кўп қаватли турар жой бинолари шаҳримиз кўркига-кўрк қўшмоқда. Суратда: Навоий кўчасида қад кўтарган тўққиз қаватли турар-жой биносини кўриб турибсиз.

В. ТАРАН фотоси.

А. А. Девятова ТАШАББУСИ КЕНГ ҚАНОТ ЁЙСИН! МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Асбобсозлик цехи Тошкентдаги тўқимачилик машинасозлиги заводининг пешқадам цехларидан бири саналади. Социалистик мусобақа асосида ишлаётган асбобсозлар тўққизинчи бешйилликнинг иккинчи йилида қувончли меҳнат марраларини эгаллашяпти. Жумладан, цех беш ойлик маҳсулот ишлаб чиқариш планини тўрт кун илгари уддалади. Бундай юқори кўрсаткичга меҳнатнинг тўғри ташкил қилиниши, брак маҳсулот тайёрлашга йўл қўймаслик, ишчиларнинг интизоми мустаҳкамланиши туфайли эришилди.

Цехда учта смена бўлиб, улар ўзаро мусобақадош. Сменалараро мусобақа ҳар ойда якунланиб, ғолиблар цех касаба союз комитети томонидан рағбатлантириб борилади. Мусобақа якунида коллективларнинг ойлик иш натижаси, тайёрланаётган маҳсулот сифати, тежамкорлик бўйича эришаётган ютуқлари алоҳида эътиборга олинади. Шу йилнинг ўтган ойлари якуни бўйича Алексей Ордин сменаси ишчилари ғолибликни қўлда сақлаб келишмоқда.

Асбобсозлар корхонанинг 23-цехи билан кўп йиллардан буён мусобақалашиб келишмоқда. Улар бир-бирларидаги янгиликларни ўртоқлашадилар, камчиликларни тугатишда бир-бирларига дўстона маслаҳатлар берадилар. Уларнинг ўтган ойлар мобайнидаги мусобақасида асбобсозлар барча кўрсаткичлар бўйича устун келиб, ғолибликни қўлга киритишди. Яна шу нарса қувончлики, корхона ёрдамчи цехлараро ўтказилган социалистик мусобақада асбобсозлик цехи биринчи квартал якуни бўйича ғолиб деб топилди. Цехда Губина, Казанцева ва Девятова ўртоқларнинг шахсий беш йилликларни муддатидан илгари адо этиш юзасидан бошлаган ватанпарварлик ташаббусларини биринчилар қаторида қўллаб-қувватлашди. Шу ташаббус асосида меҳнат қилаётганлар кўпчиликни ташкил этади. Василий Клепнин, Валентин Данилов, Мусулмон Кулибоев ва Геннадий Васильев каби пешқадам ишчилар шулар жумласидандир. Смена нормасини 140—150 процентдан уддалаётган илғорлар шу кунларда июль ойи ҳисобига маҳсулот беришмоқда.

Эскириб қолган механизмларнинг замонавий ярим автомат, автомат станоклар билан алмаштирилиши ҳам цехнинг давлат планларини ўз вақтида бажаришига, маҳсулот сифатининг яхшиланишига имкон бермоқда. Жумладан, ўтган ойда цехда 2 та фрезерлик станоги ўрнатилди. Германия Демократик Республикасидан келтирилган бундай станоклардан йил охиригача яна бир нечтаси ўрнатилади.

Цех аҳлининг бу йилги режалари янада улкан.

Ш. ШОАЛИМОВ.

Кишига умр бир марта берилади. Лекин Абдусамад Маннонов, айтиш мумкинки, иккинчи умрини бошидан кечиряпти. Уни ўлганлар рўйхатига қўшиб юборишганди. Аммо қайтадан дунёга келди. Харьков остонасида тўпчининг кўмилиб кетган гавдасини ўликлар орасидан тасодифан кавлаб олишди. Кейин неча бор оғир яралангандa ҳам ўлим тўшагидан турғазишди. Бу жасур ўзбек жангчисининг Улуғ Ватан урушида бошидан кечирганлари бир катта китобга ҳам сиғмайди. Унинг фронт кундаликлари бор. Кундаликларга ғоят ҳаяжонли воқеалар битилган. Бугун биз ундан айрим саҳифаларни варақлаймиз.

ИККИ УМР

ЛАВҲА

ОЛОВ ИЧИДАГИ ХАРЬКОВ

...Мана бугун Харьковни озод этиш учун яна жанг боряпти. Биз кечаси шаҳарнинг шарқий томонига жойлашган эдик. Жойлашган еримиз текис, кенг кўкаламзор бўлиб, рўпарамизда баланд иморат турарди. Бу иморатни трактор заводи дейишди. Лекин заводнинг сиёҳи ҳам қолмаган эди. Тундан фойдаланиб уч қаватли блиндаж қуриб битказдик. Энди енгил мина ёки снаряд тушса жонни сақлаш мумкин. Шаҳар ичида немислар, биз эса унинг чеккасини ўраб турардик.

Аста-секин кун ёриша бошлади. Лекин кечаси билан душманнинг ҳам, бизнинг ҳам артиллерия ва пулемётларимиз жим тургани йўқ. Шаҳар олов ичида ёнарди. Биздан олдин у икки-уч марта қўлдан — қўлга ўтган экан. Бизникилар кейин чекиниб, мудофаага ўтишган.

Эрталабоқ кўкда немисларнинг юзга яқин самолёти пайдо бўлди. Иморат атрофини бомба ташлаб вайрон қилди. Душман авиациясидан кейин артиллерияси ҳам ишга тушди. У биз жойлашган районга снаряд ва мина ёғдирди. Кейин пиёдалари ҳужумга ўтди. Душман танклари рўпарадан келиб, чегарани ёриб ўтмоқчи. Буйруқ берилди.

— Расчёт, тўпга! Танклар келяпти.

Наводкачи Сорокин бутун кучини танкни уришга сарфлаб, тўпни тўғрилаб туриб кутарди. Танклар яқинлашаверди. 250—300 метр қолганда команда берилди:

— Танкка қараб ўт очилсин!

Биринчи урганда танк минорасидан ўт чиқиб кетди, лекин у юришини тўхтатмади. Орқадан отилаётган снарядлар танклар орасига тушиб ёриларди. У танклар учун ҳавфли эмасди. Фақат Сорокининг расчёти—бизлар уришимиз мумкин эди. Чунки, яқин, тўғри наводкада турардик.

Душман танклари снарядлар зарбидан секин чекинишга тушди. Шундан сўнг фашистлар бироз туриб, бизни ўққа тутишди. Миномёт снаряди тўғри келиб ертўламизнинг бир-икки қават шпалини улоқтириб юборди. Тупроқ устимизга тушса ҳам ҳеч кимга зарар қилмади.

Анвар бугун окопда жуда маъюс ўтирарди.

— Нега ҳафа кўринасан, Анваржон, — сўрадим.

— Ёмон туш кўрибман.

— Эй туш-пушингни қўй. Кўриб тур, ҳали уларни боплаб адабини берамиз.

Анварни қанча юпатмай унинг чеҳрасини очолмадим. «Агар куним етса, ҳужжатларимни олиб, ота-онамга хат ёзиб юборинг» бўғзига тиқилиб келган шу сўзларни айтди у. Шунча бирга юриб, бир-биримизга меҳр қўйиб қолган эдикки, унинг гапларига ачинмай бўлмасди.

АЛВИДО, АНВАР

КЕЧГА яқин тўпни олдинга кўчиришга буйруқ олдик. Бусиз душманни тўхтатиш мумкин эмасди. Топшириқни бажаришга ҳар қанча уринсак ҳам бўлмади. Немислар атайлаб пойлаб тургандек, қимирласак снаряд билан урарди. Қоронғу туша бошлади. Батареямизни пиёдаларимиз бўшатган ерга кириб жойлаштирдик. Тўпни текисликкача тягач олиб чиқди, сўнг расчет аъзолари биргалашиб сургадик. Душманнинг пулемёт ва автоматдан ёғдираётган ўқи кўз очирмасди. Вайронага айланган тўрт қаватли иморатнинг остига тўпни жойлаштириб устини беркитдик. Ўзимизга ҳам шошилинч окоп қазиб олдик. Ҳар минут сайин душман ҳужумини кутардик. Бизга ҳар қандай шароитда ҳам чекинмаслик, тўпни ташлаб кетмаслик ҳақида топшириқ бўлган эди.

Шаҳарнинг ҳар бир уйи, ҳар бир кўчаси учун шиддатли жанг давом этарди. Ракеталар ҳавога осиб қўйилгандек бири тушса, бири отиларди. Мотор овозлари бир зум тинмасди. Шаҳардан яраланганлар тинимсиз келарди. Душман кўп талафот етказаётганлиги аниқ эди.

— Бир амаллаб ташқарига чиқиб келаман, — дедим Анварга. Шеригим аввалига кўнмади, сўнг аччиғлангандай индамади. Мен кўкрагим билан сирғалиб тўпнинг тагига бордим. Шу пайт яқин орада снаряд портлади. Ўзимни дарҳол шерикларим олдига отдим. Унга яқин снаряд олдимизга тушди. Бизни тупроқ кўмиб юборишига сал қолди. Атрофни қора тутун қоплади. Бироз тинчигач, тўпга қарасам, унинг стволи тескарига айланиб, ёнида катта ўра пайдо бўлибди. Окопга югурдим:

— Анвар! Қайдасан, дўстим...

Минадан ўмарилган окопда ҳеч қандай жонзот йўқ эди. Дўстларимни чақирдим. Шерикларим, биринчи бўлиб Бойзоқов етиб келди. Иложим қанча, қадрдон дўстим. Алвидо, Анвар! Қани энди отишма тўхтасаю, марҳумнинг жасадини кўмсак... (Афсус вақт ўтган эди: унинг адреси, ҳужжатларини энди қайдан топамиз).

Қоронғу тушгач ёрдам кучлари етиб келди. Отишма зўрайди. Отишга катюшалар бош бўлмоқда. Кечаси билан олға силжиб, Товарная станциясига жойлашдик. Шаҳар ҳамон аланга ичида ёнарди. Душман қамалда қолганга ўхшаб кўринади. Станцияда эшелон-эшелон ўқ-дори вагонларга ортилган бўлиб, бизникилар ўраб олишган эди.

Шу ерда икки кун туриб дам олдик. Фронт чизиғи анча узоқлашиб борарди.

ХАЛОСКОРИМ ТОСЯ

БИЗ фронтга етиб борганимизда Мерефа қишлоғи озод бўлиб, Водолога қишлоғи учун жанг борарди. Кечаси немисларнинг танк йўлини тўсиб жойлашдик. Мен ҳамма вақт Анвар билан бирга бир окоп қазиб турардим. Энди у йўқ. Санитарка Тося қаёқдандир келиб мен қазиган окопга тушиб олди. Кун бўйи тиқилишиб ўтирдик. Туришнинг имкони йўқ. Бош кўтардинг — душман пулемётдан ўққа тутарди.

Кеч кира бошлади. Бирдан команда эшитилди.

— Расчёт, жойларни эгалланг!

Ҳаммамиз тўпга югурдик. Душман эмас, биз ҳужум бошладик. Одатдагидек катюша, кейин бутун артиллерия бир соат ичида қишлоқни остин-устун қилиб юборди. Биз ҳам юзга яқин снаряд отдик. Отишма тўхтар—тўхтамас юзлаб самолёт, танклар мадади билан қишлоққа юриш бошланди. Бутун қишлоқ ва унинг орқасидаги ғаллазорларга душман ўт қўйиб ёндирарди. Бу фрицларнинг одати эди: чекинса ҳамма ёққа ўт қўярди.

Бир неча соат юриб катта тош йўл ва темир йўлни тўсдик. Душман ярим ўровда қолди. Водолога, Александровская қишлоқларини ўраб олдик. Душман жуда катта техникасидан ажралиб асир тушарди. Бу 1943 йилги биринчи қуршов эди.

Уруш, олға юриш давом этарди. Бизнинг 115—артиллерия полкимиз кўпинча қаттиқ жанг бораётган жойга ташланарди.

Шу кун биз душманнинг бир неча нуқтасини йўқ қилиш ҳақида буйруқ олдик. Тўп командири Журкага телефонда команда беришди. Расчёт дарҳол ишга тушди. Мен тўпга снаряд ўқлардим. Отишма қизигандан-қизир, қўлимиз—қўлимизга тегмасди. Йигирмага яқин снаряд отиб, душманнинг кўп нуқтасини ишдан чиқардик. Тўпни бошқа нишонга бураётганимизда душман снаряди биздан эллик метр ўтиб портлади.

—Окопга!— деган команда эшитилди.

Ҳаммамиз бирдан югурдик. Мен ўзимни кимнингдир устига отдим. Буёғи нима бўлганини билмайман. Қулоғим битган, ўйқуга кетган одамдек кўзимни очолмайман. Кун ботдими, тонг отдими, қанча вақт ўтгани номаълум. Бироз ҳаёлим ўзимга келгач, кимнингдир «тирик, тирилди!» деган сўзлари қулоғимга чалингандай бўлди. Қимирлашга, гапиришга мажол бўлмаса ҳам таниш кишиларнинг овозини эшита бошладим.

Мен яна қанча ухладим, билмайман. Ўзимга келиб ёнимда қўл—оёқларимни уқалаб йиғлаётган Тосяни кўрдим.

— Қўрқма Алёша, энди ўлмайсан, — дерди санитарка қиз бошимда.

Кўзимни очдим. Ер чарх уриб айланарди. Тилим айланиб гапга келганда биринчи сўраганим Бойзоқов билан Мардук бўлди. Улар тупроқ остида қолиб кетибди.

— Сен устига тушган экансан, камарингдан ушлаб тортиб олдик, — деди тўп командири сержант Журка. — Сени ҳам ўлганга чиқарган эдик. Бахтинг бор экан, қолган умринг учун Тосядан қарздорсан...

Рус қизи Тося йигирма икки ёшларда бўлиб ботир ва ниҳоятда чаққон эди. Бу ҳамшира ҳар қандай қийин дамларда ҳам орқага чекинишни ҳеч ўйламасди. Қўрқоқлардан нафратланар, уларнинг ўрнини ўзи эгаллашга уринарди. Тося бу қисмда уруш бошлангандан бери хизмат қиларди. Сталинград жангида қатнашган бўлиб, кўп ярадорларнинг дардига малҳам бўлган. У хизматлари учун жанговар медаль билан тақдирланганди.

Тосянинг очиқ чеҳра билан бир неча бор айтган сўзлари ёдимда: «Солдат мард ва ботир бўлиши лозим. Қўрқоқ урушда кўп яшамайди, ботирга эса ўқ ҳам тегмайди». Бу сўзларни эсларканман, икки марта яраланиб, тупроқ остида қолиб кетганим кўз олдимдан ўтади ва энди ҳеч нарсадан қўрқмайман, она юртимга омон-эсон қайтаман, укаларимни, қариндош-уруғларимни, меҳрибон онамни кўраман. Ёш бошингга кулфат солган қонхўр жаллодларга ўлим, деб кечаю-кундуз нола қилиб йиғлаётган, мени деб касал бўлган онаизоримни кўраман,—дейман.

Булар хаёл эди. Мана шу ширин орзу-тилаклар менга куч бағишларди. Энди ўч оламан, душманни аёвсиз қираман.

Госпиталдан чиққач, 173-танк бригадасида автоматчи бўлиб хизмат қилдим. Суприга қишлоғини танк билан ўраб босқинчиларнинг ўттиз минг солдатини қириб, ўн икки мингини асир олдик. Изюм, Барвенково қишлоқларини ҳам тозалай бошладик. Батарея командиримиз мени олий мукофотга тақдим этганлигини айтди...

* * *

ДУШМАННИ она еримиздан қувиб Руминия, Венгрия тупроқларида ҳам мардлик кўрсатган ўзбек йигити 1946 йил армия сафидан қайтиб келди. Унинг кўксини «Қизил Юлдуз» ордени ва бир қанча жанговар медаллар тўлдирган эди.

Коммунист жангчи Абдусамад Маннонов тинч фронтда энди иккинчи умрини бошлади. Бу умри ҳам жасоратга тўла.

Ўқиб олий маълумот олган фронтчи аспирантурани ҳам тугатди. Лалмикор ерларда экинларнинг қурғоқчиликка чидамлилигини ўрганиш бўйича муҳим тадқиқот ишлари олиб борди. Илм билан меҳнатни уйғунлаштириб ўзи бош агроном бўлган Юқори Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхозда экинлардан мўл ҳосил етиштириб, хўжаликни оёққа турғазишда жонбозлик қилди. Колхоз ғаллазорларида, жўхоризорларида, узумзорларидаги қут-барака йил сайин ортиб бормоқда. Бу колхоз тажрибасини Абдусамад ака Москвада Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида икки марта намойиш қилиб келди.

Абдусамад аканинг тўққиз фарзанди ҳам ота изидан бормоқда. Икки ўғли Совет Армияси сафида йигитлик бурчини ўтаётир. Қолганлари ҳам унинг умр китоби зарварақларига сермазмун сатрлар битишмоқда.

С. МУСАЕВ.

ЁШ ЗАМОНДОШ

ҚАЛБ ШИЖОАТИ

— Ўртоқ Юсупов,— бу йил Олтой ўлкасига қанча студент бормоқчи?

— Юз нафардан ошади. Қолганлари Қарши даштини забт этишга шайланишяпти.

Бу орада яна телефон жиринглаб қолди. Энди унга республика Енгил саноат министрлигидан сим қоқиб, ёш лекторлар фаолиятидан мамнун бўлишганини изҳор этишган эди.

Ўша куни Тошкент халқ хўжалик институти комсомол комитети секретарининг ўринбосари кабинетида икки соатга яқин бўлган бўлсак, унинг олдига шунча кўп одам келиб ишини битирди, қанчадан-қанча одамлар телефонда маслаҳатлашдики, дафъатан унга ачиндик ҳам. Ахир, эндигина йигирма баҳорни кўрган йигит бу йил институтни битириш арафасида турган бўлса-ю, шунча жамоатчилик ишларини бажаришга қандай қилиб вақт топаркин?!

— Ўзим ҳам олдинига ишонқирамаган эдим,— деб жавоб берди камтарлик билан у.—Лекин ишга астойдил киришсанг, жамоатчилик ишини жон дилингдан севсанг, ҳамма нарсага вақт топишинг мумкин экан. Вақтимни пухта ҳисоблаб, қачон ,нима қилишлигимни олдиндан белгилаб қўяман. Бугунги ишни эртага сира-сира қолдирмайман.

Бунга эришиш осон бўлмади, албатта. Носир ўзида қатъий ирода кучига риоя қилиш фазилатини тарбиялади. Айтайлик, имтиҳонлар бошланишига ҳали уч-тўрт ой бор. Дарсни сессия олдидан ҳам тайёрлаб улгуриш мумкин, деган хаёлга борган студент ялло қилиб юравериши мумкин. Янги чиққан кинолар борми, телевизион постановкалар борми, ҳаммасини бемалол томоша қилиши мумкин. Баъзан шу тахлитда ўқувчи студентлар имтиҳонларда ҳам дурустгина баҳолар олишлари мумкин. Лекин бу билан улар ўзларини алдаётганини билишармикин? Йил бўйи ўтилган мавзуни бир хафта — ўн кун ўқиганда мияда нима қолади-ю, кун сайин мунтазам равишда дарсни ўзлаштириб борганда нима қолади. Бунинг фарқини билиб олиш қийин эмас. Ўн минут — ярим соат шитоб билан ёғган жала ё селдан ерга қанча нам шимилади-ю, кечгача обдон мириқиб ёғган ёмғирдан қанчаси шимилади—илм ҳам худди шунақа.

Носир Юсупов илм олишнинг иккинчи усулини афзал кўради. Иши, юмушлари қанча кўп бўлмасин, дарс тайёрлашни ҳеч қанда қилмайди.

Мана шу фазилатлари уни қисқа вақт ичида бутун институт аҳлига танитди. Носирдаги одамохунлик, ишга виждонан муносабатда бўлиш, жамоат топшириқларини бажонидил бажариш ҳислатларини кўрган институт комсомоллари уни ўқув юрти комсомол комитетига сайлашди. Секретарлик айтишга осон иш. Салкам 4 минг йигит ва қизга бошчилик қилиш чиндан ҳам катта ташкилотчилик маҳоратини, одамлар қалбига йўл топа билишни, тенгқурларини тўлқинлантираётган масалаларни обдон тушунишни талаб этади. Комсомол чиниқтирган бу йигит кўпчилик қалбидан ўзига яраша жой олишга муяссар бўлди. Ўқишда бўлса, ҳаммага намуна, Ленин стипендиати.

Носир илмга чанқоқ йигитлардан чиқиб қолди. Студентларнинг илмий жамиятларининг ишида фаол қатнашиб келмоқда. Бултур студентларнинг Самарқандда бўлиб ўтган илмий ишлари республика конференциясида «Ўзбекистонни индустрлаштиришда ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси» мавзуида доклад қилиб, иккинчи даражали диплом олишга муяссар бўлди.

Носирнинг депутатлик фаолияти ҳақида тўхталмасак, ҳикоямиз чала бўлган бўлур эди. У Октябрь район Совети депутатлари орасида ҳам ташаббускорлиги билан танилган. Ёшлар комиссиясининг аъзоси сифатида мактаб ўқувчилари, студент ёшлар орасида тез-тез бўлиб туради.

Жонкуяр комсомол етакчисини институт коммунистлари бултур партия аъзолигига кандидат этиб қабул қилишди. Кандидатлик муддатини у шараф билан ўтади. Ҳозир у партия аъзоси. Ёш коммунист институтни битириш арафасида турибди. «Ўзбекистонда гўшт ва сут саноати ривожланишининг баъзи масалалари» деган мавзуда ёзаётган диплом иши ниҳоясига етай деб қолди. Ёшлик шижоатинг, жўшқин фаолиятинг ҳамиша булоқдай қайнайверсин, ёш замондошим!

М. САЛМОНОВА,
Тошкент шаҳри.

САНИТАР МАШИНАЛАР ДАЛАЛАРДА

Республикада ғўзани зарарли ҳашаротлар ва касалликлардан ҳимиявий воситалар билан ҳимоя қилиш тадбирлари кенг кўламда амалга оширила бошланди. Бу йил шу ишларнинг оғир қисмини ерда ишлайдиган аппаратлар бажаради.

Республикада яратилган мукаммал чанглагич — пуркагич осма тракторлар механикалашган отрядлар ихтиёрига берилди. Бу санитар машиналар бир кун мобайнида 40 гектаргача майдондаги экинни дорилай олади. Шу машиналар туфайли ғўзанинг қуйи ва устки барглари дориланади.

«Узсельхозтехника» бирлашмасининг савдо базалари колхозларга бир мингта шундай машина юборди.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ПОЛЬША „АН"ЛАРИГА ТАЛАБ КАТТА

ВАРШАВА, 19. Мелеце шаҳридаги транспорт ускуналари заводи совет конструкциясидаги «АН-2» самолётининг беш турини ишлаб чиқармоқда. Завод ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг ярмиси — қишлоқ хўжалиги ишларига мўлжалланган самолётлардир. Уларни ишлаб чиқариш 1961 йилда йўлга қўйилган бўлиб, йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Завод ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг 80 процентини Совет Иттифоқи сотиб олмоқда. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган самолётлар Болгария, Руминия, Венгрия ва Корея Халқ Демократик Республикасига ҳам етказиб берилмоқда.

ФАШИЗМГА ҚАРШИ НАМОЙИШ

РИМ. 19. Катания шаҳрида (Сицилия ороли» фашизмга қарши қудратли намойиш бўлиб ўтди. Шаҳар аҳолиси — ишчилар, хизматчилар, студентлар, тараққийпарвар ҳамда демократик ташкилотларнинг вакиллари неофашистларнинг иғвогарона чиқишларига қарши қатъий норозилик билдириш учун ҳамда ҳукуматдан реакцион кучларнинг Италияда фашизмнинг қайта бош кўтаришига уринишларига чек қўювчи тадбирлар белгиланишини талаб этиш учун намойишда қатнашдилар.

БОМБАНИ ИЗЛАЯПТИЛАР

БОНН. 19. Бундесвер солдатлари ва полиция Ғарбий Германиянинг Оснабрюк, Ольденбург ва Штад шаҳарлари районида Бундесвернинг «Старфайтер» самолёти машқ қилиб учиш чоғида йўқотиб қўйган бомбани излаяптилар. Бундесвер қўмондонлигининг вакили бу иш «техника хатолиги» натижасида юз берди, деди.

Полиция аҳолига мурожаат қилиб, эҳтиёт бўлишга даъват этди, чунки бомба унга тегилган заҳоти портлаб кетадиган ҳолатдадир.

ГОНКОНГДА ЕР КЎЧДИ

ЛОНДОН. 19. Рейтер агентлигининг Англия мустамлакаси Гонконгдан хабар беришича, бу шаҳарда ернинг икки жойида катта кўчиши натижасида вайрон бўлган уйларнинг ҳаробалари остида 60 дан ошиқ киши ҳалок бўлган. Бир неча кун давом қилган жала ёмғирдан сўнг вужудга келган кўчиш бир неча катта замонавий уйни, шунингдек тоғ ёнбағирларидаги камбағал хитойларнинг 80 га яқин кулбасини вайрон қилди.

ГДР. Карл-Маркс-Штадтдаги камволь-йигирув фабрикаси коллективи ишлаб чиқаришга новаторлик методлари кенг қўлланилаётганлиги туфайли катта муваффақиятларга эришмоқда. Суратда: илғор йигирувчилар Мария Мюллер (чапда) ва Кристине Кассубе.

АДН—ТАСС фотоси.

●

ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ Николай Коперник туғилган куннинг 500 йиллигига ҳозирлик кўрмоқда. Суратда: Торунь шаҳри. Буюк олим 1473 йил 19 февралда ана шу шаҳарда туғилган.

(ТАСС фотохроникаси).

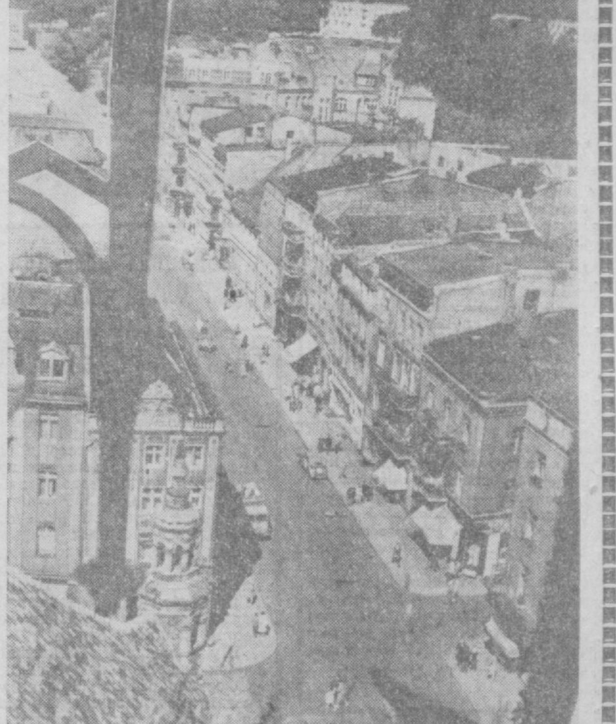

ҲИНДИ-ХИТОЙ ФРОНТЛАРИДА

ПАРИЖ. 19 июнь. (ТАСС). Жанубий Вьетнамнинг шимолий секторидаги Митянь дарёси районида шиддатли жанглар давом этмоқда. Сайгон денгиз пиёда аскарларидан уч мингга яқин киши Америка авиациясининг кучли мадади билан ватанпарварлар назорат қилиб турган дарёнинг шимолий соҳилига ёриб ўтишга уринмоқда. «В-52» маркали бомбардимончи самолётлар ватанпарварларнинг ана шу райондаги позицияларига бир неча марта зарба бердилар. Америка 7-флотининг кемалари ҳам ўт очиб, Сайгон десант қисмларига ёрдам бермоқда.

Озодлик кучлари душманнинг ватанпарварлар Анлокнинг қамал қилинган гарнизони атрофида вужудга келтирган ўт халқасини ёриб ўтиш йўлидаги навбатдаги уринишини барбод этдилар.

Митхо вилоятидаги Кайлай шаҳри яқинида Меконг дельтасида қаттиқ жанглар бўлмоқда.

Ватанпарварлар Камбоджа чегараси яқинидаги Киентионг вилоятида душманнинг Туенбинь шаҳри остонасидаги позицияларига муваффақиятли ҳужум қилмоқдалар.

АҚШ авиацияси ўтган кунлар давомида ватанпарварлар озод қилган Марказий ясси тоғликдаги, Тхиатхиен ва Куангчи вилоятларидаги, шунингдек Анлок атрофидаги районларни бомбардимон қилишни давом эттирди.

ХАНОЙ. 19 июнь. (ТАСС). Камбоджа ватанпарвар кучлари Пномпень қўшинларига қарши актив жанговар операцияларини давом эттирмоқдалар.

Ватанпарварлар Пномпендан жануброқдаги Такхмау районида душман позицияларига ҳужум қилдилар. Жанглар пойтахтга бевосита яқин жойда олиб борилмоқда. Озодлик кучларининг артиллерияси Пномпендаги Почентонг аэродромини ўққа тутди. Миллий озодлик кучлари икки кўприкни портлатдилар, кўп миқдорда қурол-яроғларни қўлга туширдилар.

ХАНОЙ. 19 июнь. (ТАСС). Бу ерда ВДР ирригация министрлигининг баёноти эълон қилинди. Бу баёнотда Америка самолётларининг Шимолий Вьетнамдаги дамбаларни ва бошқа ирригация иншоотларини бомбардимон қилаётганликлари қаттиқ қораланди. Баёнотда бундай дейилади: Америка самолётлари 10 апрелдан 10 июнга қадар ВДРнинг ирригация иншоотларига 68 марта ҳужум қилди. ВДР ирригация министрлиги Америка ҳарбийларининг ана шу ҳаракатларига қарши норозилик билдиради.

ВДР осмонининг қўриқчилари 16 июндан 18 июнгача бўлган вақт ичида Америка авиациясининг ҳужумларини даф эта туриб, тахминий маълумотларга кўра, Американинг беш самолётини уриб туширганлар. Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, шундай қилиб, АҚШ Шимолий Вьетнам осмонида ўзининг 3.569 самолётидан ажралди.

ҲАҚҚОНИЙ ЖАЗО

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чили ҳарбий трибунали истеъфодаги бригада генерали Р. Виони 1970 йил октябрь ойида армия қўмондони генерал Рене Шнейдерга суиқасд уюштирганлиги учун 20 йил турма жазосига ҳукм қилди.

Жиноий фитнанинг бошқа иштирокчилари ҳам қилмишларига яраша жазо олдилар. Суд 33 кишини уч йилдан тортиб умрбод қамоқ жазосигача турли муддатларга ҳукм қилди.

Чили армияси қўмондонининг ўлдирилиши ўнг кучларнинг муваффақиятсиз тамом бўлган фитнасининг бир қисми эди. Ана шу фитна қатнашчилари меҳнаткашларнинг хоҳиш-иродасига хилоф суратда халқ бирлиги коалицияси номзоди Сальвадор Альенденинг президент лавозимига ўтишига халақит бермоқ учун мамлакатда вазиятни кескинлаштиришга уриниб кўрган эдилар.

ОЗОД ҲАЁТ КУЙЧИСИ

Хуршид туғилган куннинг 80 йиллигига

Ўзбек совет адабиётининг Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Садриддин Айний, Абдулла Қодирий каби тўнғич намояндалари қаторида Октябрь революциясининг дастлабки кунларидан бошлаб қўлига қалам олиб ёш совет республикасининг шон-шарафини куйлаган шоирлар қаторида Шамсиддин Шарафиддинов Хуршид ҳам муносиб ўрин тутади.

Хуршид (1892—1960) ўзидан бой ижодий мерос қолдирди. Унинг севги ва вафо, дўстлик ва биродарликни куйлашдан бошланган лирикаси революцион қўшиқлар даражасига ўсиб борди. Шоир ўзининг «Фарҳод ва Ширин,» «Лайли ва Мажнун» каби драмаларида ҳам томошабинда янги даврга нисбатан муҳаббат ҳиссини тарбиялади. Адиб ижодида маданий революция мавзуи ҳам муносиб ўрин тутади. У совет воқелигини қадамба—қадам бадиий сўз воситаси билан ифодалаб, унинг бадиий солномасини яратди.

Шамсиддин Шарафиддинов—Хуршид 1892 йилнинг 20 июнида Тошкентда боғбон оиласида дунёга келди. Шоирнинг отаси Аловиддин Шарафиддинов ўз даврининг ўқимишли кишиларидан бири бўлиб, адабиётга, хусусан шеъриятга жуда қизиқар эди. Шунинг учун ҳам у ўғли Шамсиддинга яхши билим беришга ҳаракат қилади ва ўқишга беради. Қобилиятли Шамсиддин она тили, араб, форс тилларини қунт билан ўрганади. Бундан ташқари шарқ адабиётининг улкан классикларидан Рудакий, Фердавсий, Низомий, Саъдий, Навоий, Бобир, Фузулий асарларини зўр қизиқиш билан мутолаа қилди ва уларга эргашиб шеърлар ёза бошлади.

Хуршид революциягача ёзган бир қатор шеърларида ўзбек демократик адабиётининг анъаналарини давом эттириб, замона ситамлари остида жабр—жафо чеккан ўзбек халқининг аччиқ қисматини ифодалади. Бу ўринда шоирнинг қуйидаги сатрларини эслаш ўринли бўлади:

Ғаму—мотам қўшини айлади кўнглима хужум
Толеимнинг юзига фалак айлади зарбали кож.

Улуғ Октябрьь социалистик революцияси натижасида озодликка эришган ўзбек халқи ўзининг гуллаган маданиятига, фанига, техникасига, қишлоқ хўжалигига ва бой адабиётига эга бўлди. Мана шу улкан талабларни шоир ўзининг «Интибоҳ шарқийси», «Туркистон интернационали», «Марсельеза», «Хитоб марши» ҳамда бошқа бир қатор шеърларида акс эттирди.

Шоир ўзининг «Интибоҳ шарқийси» шеърида совет кишиларига чинакам бахт келтирган Октябрь социалистик революциясини улуғлади, халқ ҳокимиятини — Совет давлатини зўр қувонч билан олқишлади, меҳнаткашларни билим олишга чақиради. У эзилиб келган халқни бахтиёр ҳаётини тасвирлайди.

Асрий қолоқлик ва қуллик занжирини парчалаб, сиёсий, иқтисодий ва миллий озодликка эришган меҳнаткашларни Хуршид Совет давлатининг ғалабаларини қўлда мустаҳкам сақлаб қолишга чорлаб, фидокорона меҳнат қилишга ундайди.

Хуршид ўзининг революциядан сўнг ёзган кўпгина шеър ва ғазалларида севги ва муҳаббатни тараннум этиш билан бир қаторда инсонга бахт келтирувчи илм-маърифатни улуғлади ва уни мустаҳкам эгаллашга чақиради. Илм-фанни эгаллашга чорловчи «Хитоб марши» шеъри шоир Хуршид ижодида алоҳида ўрин эгаллайди. Хуршид ўзининг бу асарида совет мактабларининг яхши фазилатларини куйлар экан, ёшларни илмли ва маърифатли бўлиши учун мактабга кириб ўқишга чақиради. Ҳақиқий билим олиш учун, — дейди шоир, — чидам ва матонат билан ўқиб, ҳаётнинг энг катта душмани бўлган ялқовликни йўқотиш керак деган катта маърифий фикрни илгари суради.

Шоир шеърида маърифат душманларига қарши курашш мотиви ҳам муносиб ўринга эга. У эски ҳукмрон синф қолдиқларини аёвсиз фош этиб, Улуғ Октябрь социалистик революцияси натижасида озодликка чиққан, совет кишисини билим олишга ва инсониятнинг улуғ доҳийси Ленин йўлидан дадил қадамлар билан боришга чорлайди. Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қозонгандан сўнг Хуршид Андижондан Тошкентга қайтиб келади ва бу ерда очилган 4 ойлик ўқитувчилар тайёрлов курсига кириб ўқийди. Шундан сўнг у шаҳар мактабларида ўқитувчи бўлиб ишлайди. Хуршид ишлаш билан бир қаторда мактабларда драма тўгаракларини ташкил қилади ва унга ўқувчи ёшларни жалб қилади. Ўзи ҳам кичик-кичик драма асарлари ёза бошлайди. Булар «Ёмон ўртоқ», «Жувонбозлик қурбони», «Жадид қадим», «Кичик аскар» каби саҳна асарларидир. Бу асарларнинг айримлари ўз даврида саҳналарда қўйилган.

Хуршид 1924—1926 йилларда «Муштум» журналида адабий ходим бўлиб ишлайди. У «Муштум» журналида «Чаён», «Ўжар», «Тажанг», тахаллуси билан шеър ва фельетонлар ёзади. У ўз асарларида текинхўр ва порахўрларни, давлат мулкини таловчиларни, халқ ҳисобига бойлик орттирувчи шахсларни аёвсиз фош қилади.

Шоир жуда кўп лирик шеърлар, ғазаллар ва драмалар авторидир. У биринчи бўлиб ўзбек драматургиясида буюк ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун», достонлари асосида саҳна асари ёзишга киришди. Адиб 1920 йиллардаёқ ўзбек саҳнаси учун «Фарҳод ва Ширин» пьесасини ёзади. Бироқ бу пьеса Навоий достони асосида эмас, балки. «Фарҳод ва Ширин» нинг халқ оғзаки ижоди вариантн асосида ёзилган эди. Кўп ўтмай драматург бу пьесани Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достони сюжети асосида қайта ишлайди ва йиллар ўтиши билан бу пьесанинг пухта нусхалари майдонга келади.

Хуршид Алишер Навоийнинг «Лайли ва Мажнун» достони асосида 1923 йилда «Лайли ва Мажнун» пьесасини ёзади. 1940 йилда эса опера лебреттосини яратди. Ўзбек театри репертуарларини бойитишда Хуршиднинг салмоқли ҳиссаси бор. У рус, озарбайжон, татар, турк драматургларининг саҳна асарларини моҳирлик билан ўзбек тилига ағдарди. Биз улар орасида озарбайжон адиби Мамедқулизоданинг «Ўликлар», Ҳусайн Жовиднинг «Марал», «Шайх Санъон», К. Коццининг «Маликаи Турондот», Шиллернинг «Қароқчилар», Билль—Белоцерковскийнинг «Пўртана» асарларини кўришимиз мумкин.

Хуршид ҳаётининг сўнгги йилларида Ўзбекистон Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтида илмий ходим бўлиб ишлайди. Бу даврда у Дурбек, Огоҳий, Мунис каби улуғ зотларнинг асарларини нашрга тайёрлайди. Тожик классиги Ҳофиз Шерозийнинг ғазалларини ўзбек тилига моҳирлик билан таржима қилиб китобхонларга тақдим этди.

Ўзбек маданияти, адабиёти ва санъатини ривожлантиришга катта ҳисса қўшган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир, драматург, олим Шамсиддин Шарафиддинов — Хуршид 1960 йил 13 сентябрда 68 ёшида Тошкентда вафот қилди.

Хуршид ҳамма яхши асарлари билан ўз ўқувчилари орасида ҳамиша яшаб қолади. Унинг айрим драматик асарлари бугунги кунда ҳам республикамиз саҳналарида муваффақият билан ўйналиб келинмоқда. Хуршид қолдирган бой ижодий меросни тўплаш ва уни илмий жиҳатдан ўрганиш бўйича илмий жамоатчилик томонидан олиб борилаётган ишларнинг дастлабки натижалари сифатида шоир «Танланган асарлари» (1967) ва Б. Насриддиновнинг «Хуршид санъаткор» деган рисоласи нашр қилинди. Шоир қўшиқлари бугун ҳам дилларни ром қилмоқда.

Лирик қўшиқлар, тарихий ва замонавий драматик асарлар муаллифи Хуршид ўзининг сервавқ, ҳамиша ҳиётий асарлари билан ўз ўқувчилари орасида барҳаётдир.

Н. ТОИРОВ.

ГУЛЧИ БОҒБОН

ОҚҚЎРҒОН. Райондаги жуда кўп хўжаликларда меҳнаткашларнинг маданий дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Дмитров номли, Ҳамид Олимжон номли, Ҳамза номли колхозларда, «Коммунизм» совхози ва бошқа хўжаликларда соя-салқин, гулзорларга бурканган жойлар яратилмоқда. Суратда: «Оққўрғон» боғдорчилик совхозининг марказини кўриб турибсиз. Гулчи Ҳамро Тошхўжаев қишлоқни ободонлаштиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда. У бир неча йил ичида ўн мингдан ортиқ турли-туман атргулларни ўстириб етиштирди.

А. АБАЛЯН фотоси.

УСТОЗГА ТАЪЗИМ

Бугун мижжа қоқмай чиқдим, дилимда —
Бир олам мавж урар шодлик ва қувонч.
Ахир устозларим энди ҳаётга,
Йўлланма тутқазар, билдириб ишонч.
Онам пешанамдан ўпиб, шаҳримиз —
Тонгига йўлларкан, кўзларида ёш.
Таъкидлар юракдан, сени воягa
Етказган устозга доим эггил бош.
Не учун қилмайин таъзим менинг-чун
Ҳаёт бўстонини очган устозлар!
Кўнглим бисотида неки яхшилик!
Бор экан, бахшида, сизга мумтозлар.
Дўстлар даврасида бугун тантана,
Гулгун чеҳраларда ғунча табассум.
Қўшиқ, рақс авжида,
Мен-чи? келажак,
Наҳрида ўй суриб кетибман бир зум.
Ҳа шундай. Ал Ғафур айтганларидек,
Бахтиёр ўғиллар, қизлар ўзимиз.
Ватан ободлигин, халқлар тинчлигин
Осойиш этувчи бизлар ўзимиз.
Шаҳрим жамолини кўз-кўзлаб аста,
Ишвагар тонг отар, ёйиб кокилин,
Анҳор тўлиб оқар, ўғил-қизларга
Бежаб, ясантириб салқин соҳилин.
Дастимиз ушларкан аттестат, дилда
Булоқдек жўш урар орзулар, ўйлар.
Кимки нени ўйлар, чиқар рўёбга,
Чунки бизни шонли Партия йўллар.

Раъно УСМОНОВА,
Тошду студенти.

„ХОЛИСХОН“ ҲАВАСКОРЛАР САҲНАСИДА

Янгийўл шаҳар маданият уйи қошидаги халқ театри коллективи яқинда «Холисхон» спектаклини томошабинлар ҳукмига ҳавола қилди. Спектаклни жаҳон ёшлари фестивалининг лауреати режиссёр Маҳкам Исроилов саҳнага қўйган. Бош ролларни уй бекаси Карима Хўжаева ва шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг шофери Тошканбой Ортиқалиевлар ижро этадилар.

Халқ театри коллективининг бу янги ишига СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига ўтказилган республика халқ театрлари, драма ва қўғирчоқ тўгараклари коллективларининг кўригида ҳам юқори баҳо берилди. Коллективга «Холисхон» спектаклини саҳналаштирганлиги учун кўрикда иккинчи ўрин берилди.

Шу кунларда халқ истеъдодлари спектаклни район ва шаҳар меҳнаткашларига, республикамизнинг бошқа областларидаги театр мухлисларига намойиш қилмоқдалар.

Э. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Ўзбек тилида: 18.00 — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети соврини учун шахмат фестивали. 18.20 — Болалар учун **«Юлдузча»** телевизион журнали. 19.00 — Футбол бўйича СССР чемпионати. **«Памир»** (Душанба) — **«Пахтакор»** (Тошкент). Душанба шаҳридан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). 20.45 — **«Ахборот»** информацион программаси. 21.05 — Бир актёр театри. М. Горький. **«Инсон,** 21.25 — Миллионлар ленинча университети, «Марксизм-ленинизм» ғояларини пропаганда қилиш-партия идеология ишининг бош вазифаси». Кўрсатувни фалсафа фанлари доктори, профессор **Қарим Содиқов** олиб боради. 21.55 — Кўрсатувлар программаси.

22.00 — дан **Москва кўрсатади.**

22.30 — Санъат фестивали. **«Оқ тунлар».** П. И. Чайковскийнинг **«Уйқудаги гўзал»** балети. Киров номли Ленинград Давлат Академик опера ва балет театрининг спектакли. Ленинграддан олиб кўрсатилади. 01.45 — Москва кўрсатувларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 22.00 — Автоинспектор бюллетени. 22.30 — **«Кўча эшигидаги одам».** Телевизион бадиий фильмнинг 4-серияси.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 20.00 — **«Қизиқарли физика».** Илмий-оммабоп фильм. 20.40 — **«Бахтли олти рақам».** Спортлото. 20.50 — **«Оддий фашизм».** Ҳужжатли фильмнинг 2-серияси (ўзбек тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — **Новосибирск Давлат академик опера ва балет театрининг гастроллари — 21/VI да Князь Игорь.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Прерия — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Уч мушкетёр — «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» ,кундуз ва кечқурун):

Рам ва Шам — САНЪАТ САРОЙИ» «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ғалати кун — «КЎКЧА», ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун, ўзбек тилида):

Қишки Англия — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун);

Онтарио бўйидаги саргузаштлар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Прерия — «ФЕСТИВАЛЬ».
Хазиналар ороли — «ХИВА».

«ЮБИЛЕЙНИЙ»
МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА

Ҳар куни конькида оммавий яхмалак отиш ўтказилади.

Бир сеанс 2 соат давом этади.

Муз майдони кундуз соат 4 дан кеч соат 10 гача; шанба ва якшанба кунлари — эрталаб соат 8 дан кеч соат 10 гача ишлайди.

Спорт зали қошида конькиларни прокатга бериш пункти бор.

Буфет, ечиниш хоналари ишлайди.

«УЗЭЛЕКТРОМОНТАЖ»
МАХСУС ТРЕСТИНИНГ
1-«ЭЛЕКТРОМОНТАЖ»
«ТОШКЕНТ МОНТАЖ»
БОШҚАРМАСИ

кучланишли тармоқлар ва электр ускуналрини монтаж қилиш бўйича электр монтажчи мутахассислигига ўқитиш учун 5 ойлик курсга

ЁШЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Уқувчилар Челябинск, Новосибирск ва Новокузнецк шаҳарларидаги ўқув комбинатларида 2 ой давомида назарий билим оладилар.

Назарий курсдан кейинги уч ой давомида улар Тошкент шаҳридаги монтаж бошқармасида практикадан ўтадилар.

Уқиш тугагандан кейин ўқувчиларга разрядли электр монтажчи гувоҳномаси бериладии ва ташкилотда иш билан таъминланади.

Уқиш даврида ойига 75 сўмдан стипендия, бепул ётоқхона ва ўқиш жойига бориб келиш учун йўл пули берилади.

Ҳарбий хизматдан бўшаганлар қабул пайтида имтиёзлилик ҳуқуқидан ва махсус енгилликдан фойдаланадилар.

Техникум ҳузурида электромонтаж техникумининг сиртқи бўлими мавжуд.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Черкасская, 26-уй.

30 июнь кундуз соат 2 да Тошкент врачлар малакасини ошириш институтининг қўшма илмий кенгашида (Генерал Петров кўчаси, 51-уй—мажлислар зали) медицина фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

И. Н. Возовиков: «Гипертония касаллиги билан оғриганлар бальнео терапиясининг қиёсий самарадорлиги» деган темада;

В. Н. Кузнецов: «Бош мия шиши касаллиги билан оғриганларнинг мия қон айланишини реоэнцефалография усули билан ўрганишга доир» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида (Генерал Петров кўчаси, 51-уй) танишиш мумкин.

Спорт

ШАХМАТ ФЕСТИВАЛИ

Шахмат бўйича аёллар ўртасида жаҳон чемпиони аниқланаётган, эркаклар ўртасида шахмат «тожи» учун ҳаяжонли кураш бошланаётган шу кезларда республикамизда шахмат фестивали ўтказишга қарор қилинди. Бу фестивални республика телевидение ва радио комитети оталиққа олди. Унда районлар, шаҳарлар ва областларда ўтказилган оммавий мусобақаларда ғолиб чиққан хотин-қиз шахматчилар иштирок этади.

Кеча фестиваль Тошкентдаги Горький номли маданият ва истироҳат паркида бошланди. У ўн кун давом этади.

КУБОК КИМГА ТЕГАРКИН?

Футбол бўйича Узбекистон кубоги фахрий мукофоти учун бу йилги мусобақаларда 16 команда киритилган эди. Дастлабки тур ўйинларида Чирчиқнинг «Химик», Хоразмнинг Наримонов номли колхози, Қашқадарёнинг «Ленин йўли» коллективи, Тошкентнинг «Старт» ва Бухоронинг «Буревестник» футболчилари муваффақиятли қатнашиб, рақибларини мағлуб этдилар.

Иккинчи турда «Химик» билан Наримонов номли колхоз футболчилари куч синашишди. Хоразмликлар майдон эгалари дарвозасига тўрт жавобсиз тўп киритишди. Жиззах футболчилари «Ленин йўли»дан енгилишди. — 0:1. Марғилоннинг «Меҳнат» коллективи Андижон шаҳар «Ирмаш» командасини 6:0 ҳисобида ютди. Тошкентнинг «Старт» коллективи Бухоро футболчилари билан бўлган учрашувни бой бериб қўйиб (0:3) курашни давом эттириш ҳуқуқидан маҳрум бўлди. Ярим финалга Тошкент шаҳри ва областидан битта ҳам ва кил чиқолмади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИ СОВРИНИ УЧУН

Куни-кеча Бухоро ва Чирчиқ шаҳарларида Узбекистон комсомоли «Ёшлик» соврини учун футбол мусобақалари бошланди. Бу мусобақаларда 1956—1957 йилларда туғилган спортчилар иштирок этмоқда. Ҳар иккала шаҳарда 8 тадан команда қатнашаётир. Улардан иккитадан ғолиб коллектив финалга йўлланма олади. Узбекистон комсомоли совринини қўлга киритган футболчилар кейин Бутуниттифоқ мусобақаларида куч синашадилар.

ЯҚИНДА район маркази Қибрайда янги универсал магазин фойдаланишга топширилди. Унга «Гўзал» деб ном берилди. Замонавий усулда ойна ва бетондан тикланган бу бино район маркази ҳуснига ҳусн бўлиб тушди. Суратда: «Гўзал» магазинининг умумий кўриниши.
Ф. АБДУРАСУЛОВ фотоси.

МАДАНИЯТ ПАРКИДА ДАМ ОЛИШ КЕЧАЛАРИ

Тошкентдаги Тельман номли паркка ўтган якшанба куни келган музика шинавандалари, шеърият муҳлислари, шахмат ишқибозлари, диди турлича бўлган кишиларнинг ҳаммаси паркдан хурсанд бўлиб қайтишди. Владимир Маяковскийнинг «Ватанимни куйлайман, республикамни куйлайман» деган сатрлари бу гал СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тематик кечанинг шиори бўлди. Ёзлик театрда бир гуруҳ ёзувчилар ижодий ҳисобот беришди. Шундан кейин Ўзбекистон давлат филармониясининг симфоник оркестри концерт берди .

Шу кечадаги лекторийда юқори синфларнинг ўқувчилари «Союзхлопкомаш» бирлашмаси асосий корхонасининг ишчилари Ленин ордени кавалерлари Эркин Муҳаммаджонов ва Турғун Толипов, коммунистик меҳнат зарбдори Владимир Яковлев ва бошқа донгдор кишилар билан учрашдилар. Улар ёшларга юбилей вахтасида туриб ишлаётган меҳнат коллективининг қўлга киритган муваффақиятлари тўғрисида сўзлаб бердилар.

«Қизил қалампир мунчоқ» ёшлар эстрада группаси қизиқарли программа кўрсатди. Музикали меҳмонхонада муҳаббат ва дўстлик тўғрисидаги кўриклар кечаси бўлиб ўтди.

ҚЎШНИ АФҒОНИСТОНДА ШАХМАТ

Урта асрларда, айниқса Навоий замонида Афғонистон ҳам шатранж марказларидан эди.

Уша вақтларда Мавлоно Фасиҳиддин қаби шатранж усталари ҳатто бир вақтнинг ўзида иккиуч тахтада «ғойибона», яъни доналарни кўрмай, ўйнай олганлар.,. Ҳозир ҳам у ерда асосан эски шатранж қоидалари билан ўйнайдилар. Шу билан бирга бу дўст мамлакатда яшаб, унинг экономикасини юксалтиришда беғараз ёрдам бераётган кўплаб совет мутахассислари афғонларни ҳозирги замон — халқаро ўйин қоидалари билан таништириб бормоқдалар. Мутахассисларимиз орасида Литва шахмат Федерациясининг масъул котиби, Қобул Политехника институтининг ўқитувчиси С. Э. Скибарка ҳам бор.

Совет мутахассисларининг ташаббуси, ҳаракати туфайли бу мамлакатда халқаро шахмат ўйини тобора кенг ёйилмоқда. Афғон шахматида ҳали ҳам шундай қоидалар мавжуд:

Фарзин ҳамма вақт шоҳнинг ўнг томонида туради. У «ўнг қўл вазир» ҳисобланади.

Пиёдалар дастлабки жойидан ҳам фақат бир хонага сурилиши мумкин.

Рокировкалари жуда қизиқ: аввал шоҳ бир хона олға юради, кейин руҳ унинг орқасига олиб келингач, шоҳ от юриши қилиб бурчакка яширинади. 1924 йилгача ўзбеклар ҳам худди шу қоида асосида ўйнаганлар.

Шоҳга кишт берилган бўлса бас, у ўрнидан қўзғалмаган бўлса ҳам ўша томон рокировкадан маҳрум этилади, марказда қолиб кетади.

Охирги қаторга етиб борган пиёдаларнинг ҳаммаси ҳам фарзин даражасини ололмайди: фарзин ва шоҳ териладиган хоналарга чиққанлари фарзинга, қолганлари руҳ, фил, отга айланади...

Афғонистонда ҳозирча мамлакат чемпионатлари ўтказилгани йўқ. Шунинг учун совет мутахассислари ва энг кучли афғон шахматчилари терма командалари ўртасидаги матч зўр қизиқиш туғдирди. 22 тахтада икки даврада ўтказилган учрашувда тажрибали спорт мастерлигига номзод геолог Коваленко бошлиқ совет мутахассислари командаси 17:27 ҳисобида ютқазиб қўйди. Шатранжнинг халқаро шахматга жуда яқинлиги тез орада Афғонистондан кучли ўйинчилар етишиб чиқиши учун катта заминдир.

Улар яқин келажакда халқаро Федерацияга аъзо бўлиб кирсалар ҳам ажаб эмас.

Афғонистонда шахмат мактаблари ҳам, разрядлилар ҳам йўқ, чунки турнирлар ўтказилмайди. Оддий ҳаваскорлар учун кичик-кичик клублар бўлиб, бу ерда кўпинча пул тикиб ўйнайдилар, 1971 йил бошларида Кобул политехника институтида янги клуб иш бошлади. Жамоатчилик асосида Скибарка бошчилик қилаётган бу клубда махсус жиҳозлар бор. Студентлар зўр иштиёқ билан шуғулланаяптилар. Клуб аъзолари билан назарий машғулотлар, сеанслар, совет гроссмейстерларининг муваффақиятлари ҳақида ва бошқа темаларда лекциялар, ҳар хил конкурслар ўтказиб турилади.. Клуб аъзоси бўлишни истовчилар сони тез ўсмоқда. Ҳозирнинг ўзида улар юз кишига етиб қолди.

Буларнинг ҳаммаси икки қўшни мамлакат ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик ҳақида тузилган, 1921 йил 4 февралда Ленин имзолаган тарихий шартнома самарасидир.

М. МУҲИТДИНОВ,
Тарих фанлари кандидати.

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64697.
Р 04267 Б. 1776.